

Totes les dents treuen versos. Antoni Clapés, home vers

 quaderndelesidees.press/totes-les-dents-treuen-versos-antoni-clapes-home-vers/

March 21, 2019

Antoni generador d'esperit i editor

Antoni Clapés (Sabadell, 1948), activista, pensador de revelacions, generador de moviment, embut o canalitzador de paraules per als altres, que escriu per als altres: «Perquè el poema / tan sols viu / quan la mirada de l'altre / el travessa i en furta / una a una cada paraula / fins posseir-lo del tot». Exllibretter, propiciador de projectes, editor, traductor d'altres cultures a la nostra... i moltes altres coses més és el nostre protagonista. Potser sols és conegut com a poeta, traductor i editor, fundador de l'editorial Cafè Central. Però és un home total, també amb dedicació professional a la informàtica.

De llibreter el 1976 va obrir a Sabadell la llibreria Els Dies i, posteriorment, va crear Les edicions dels dies (1981-1986). Després creà el segell independent Cafè Central amb la principal col·lecció «Jardins de Samarcanda», conjuntament amb Eumo, també «Ferida oberta» d'assaig poètic amb Adia Edicions o la col·lecció «Balbec», entre activitats de seminaris, cursos, trobades, etc. Un exemple d'aquestes trobades és el programa Anada-Tornada, que consisteix en seminaris de traducció de dos poetes catalans al francès i de dos poetes quebequesos al català. Deu anys de contacte intens d'on han sortit projectes molt més grans i profitosos.

En una entrevista a *Núvol*, Antoni Clapés va contestar les preguntes de Jaume C. Pons Alorda amb la passió que caracteritza la tasca d'editor (la qual subscriu completament): «Una editorial —un segell editorial— vol dir la lenta construcció d'un catàleg, vol dir la voluntat de contribuir a la formació del públic. Només des d'aquesta ambició, amb un amor foll per la literatura i amb una passió desfermada per l'ofici, es pot tirar endavant un projecte editorial sòlid, interessant, durador.»

Antoni poeta

La transcendència del llenguatge en l'obra d'Antoni Clapés ens retorna a l'estat de perplexitat en què, de nens, descobrim les coses. Tot ha de ser mirat i explorat a través del llenguatge i aquest, la major força expressiva en què es pot materialitzar és en la poesia. En l'anterior llibre, *Pluja* (Adia Edicions, 2015), és la pluja que ens colpeja, ens fa retornar a l'origen, a la matèria, per conèixer què som i d'on venim. Una poètica lligada a tota la resta de la seva producció en forma de síntesi, perquè també ens destrueix el temps i les virtuts del tacte o de la paciència. Diu: «Simplement, es tracta d'uns textos que van néixer, sobtadament, en hores crepusculars, girant el cap enrere, tractant de fer inventari de tot allò après, si era après, al llarg d'una vida que ha transitat entre la reflexió i l'acció...»

Foto: Antoni Clapes. Foto capçalera: *Gotas de Alejandro Pinto (Flickr, 2012)*.

En canvi, en l'*Arbre que s'allunyà* (La Breu, 2017), l'últim lliurament del poeta, és més un viatge per la memòria i l'experiència. Un procés de construcció i deconstrucció constants, no només dels poemes, sinó de la forma de vida. Una forma de vida que se'n explica ja en el títol. Si bé la neu com a element vertebrador d'un tipus de silenci, de puresa de blanc i de fred pot definir perfectament la poesia del sabadellenc, la citació de Joan Vinyoli d'on surt el títol i que encapçala el llibre ens mostra un Clapés més introspectiu, més seu: «Jo no sóc més que un arbre que s'allunyà del bosc / cridat per una veu de mar fonda». Quina és aquesta ànsia d'allunyar-se? De fer cap potser a una illa deshabitada? Prendre un moment per llavorar alguns poemes del recull, el primer, amb el corb que busca la precisió del mot entre la neu en un intent de fer vivent aquella «ànima morent» —es tracta del poeta moribund? Del lector?—. És en les emocions on desgasta la vida i va debilitant-se amb l'arma més potent, més brillant, més present en la ment dels poetes: el temps. Així talment, ho ocupa tot: «el temps arriba, inexorable, escolant-se / i ho trinxa tot, el temps / i perdura pels segles dels segles□». El temps també ens marca contraposicions, potser entre paraula i silenci: «i són les paraules d'aquest poema / i són els silencis d'aquest poema», en un intent de desfer «la ferida oberta de la llengua».

Si bé la primera part *Microgames II* és fruit de la col·laboració amb l'artista Alícia Casadesús —a *Plujahi* ha el primer lliurament de *Microgames*—, en la segona ens trobem un compendi de pensaments esparsos que han anat vestint-se d'esperit amb els fets circumstancials; n'és un exemple el poema «Bastíem torres de somnis» que va aparèixer a l'antologia *Assumiràs la veu, poemes per la llibertat*. El que està clar és que un poeta mai oblida les seves obsessions, i la pluja hi segueix apareixent en forma de neu, d'aigua, en un naufragi o per davall d'un basalt. I la llum, també sempre present, pot ser-hi en forma de fosca, d'ombra: «Ara que la llum ja només és ombra de llum».

La segona meitat del llibre, els darrers apartats en què està dividit, ens mostra un Clapés passional, amb la tasca de traducció i amb els amics. Per una banda versiona i juga amb els elements d'alguns dels autors que tradueix; per l'altra ret homenatge a un altre artista que va treballar molt amb ell i que ens va deixar fa ben poc, es tracta de Benet Rossell, sempre molt present al llarg de la trajectòria literària de l'autor. Aquí

s'introdueix en «el territori de l'enigma».

L'autor contesta així a Jaume C. Pons Alorda sobre el procés creatiu: «Jo miro d'escriure sempre, tothora: de vegades només són apunts, de vegades són versos que et venen donats per un text llegit, per una frase aïllada, per una música escoltada, per una peça vista. Jo em nodreixo de les arts, perquè de sempre he viscut a prop de les arts visuals. La meva biografia literària comença amb la poesia de Quasimodo i amb l'art abstracte com a teló de fons. I crec que aquestes petges són visibles en la meva poesia.

»El procés d'escriptura és lent, meticulós. Esquinço molt paper. I reescric molt; i més aviat esborro: el deleàtur seria, doncs, el signe de correcció que faig servir més [...] Jo no planifico un llibre. Reuneixo poemes que, a parer meu, tenen unitat i giren més o menys al voltant d'una mateixa idea. Llavors, quan em sembla que he esgotat la manera de dir allò que volia, tanco el llibre. I el deixo "dormir" un temps; llavors el desperto i, si em sembla que funciona, miro de donar-li sortida a casa d'un editor.»

Això es veu en cada escrit i amb la minuciositat i les «punyeteries» estètiques que porta associades la seva poesia com guions, composició dins la pàgina en blanc, encara que no és tan així en l'estructura arquitectònica del llibre com a element cohesionador, unitari.

Antoni traductor

Tot i que la seva poesia ha estat traduïda al francès, espanyol, italià, portuguès, àrab, alemany, romanès i anglès, coneixem Antoni Clapés com a traductor al català d'altres autors, sobretot de Philippe Jaccottet, del qual ja ha portat més de mitja dotzena de llibres a la nostra llengua. També de Denise Desautels o de Nicole Brossard, entre molts altres. Per aquesta tasca ha estat distingit amb diferents guardons com el Rafel Jaume de traducció (Cavall Verd el 2012 per *Tomba de Lou* de Desautels, publicat a la seva col·lecció de poesia «Jardins de Samarcanda»).

En prosa cal destacar les traduccions de *Sense tu, mai no hauria mirat tan amunt* (2014) i *Una felicitat imposada* (2017) de Denise Desautels; o *Pèl de panotxa* (2015) i els diaris de Jules Renard (2016). Viure la traducció com una mística, com un créixer també com a autor, fent provatures de vegades difícils. Potser deu ser més difícil decidir com traduir un text que escriure la seva pròpia obra? Potser també per això la predilecció pels quebequesos, dels que diu que compartim geni, llengua minoritària, modernitat moral, ànsies de llibertat, etc.

Antoni-passió

Un escriptor total que amb una vintena de llibres de poesia propis publicats, una vintena de traduccions i una desena més de diferents publicacions amb artistes, a més de tres-cents títols a l'esquena com a editor, ens permet afirmar que és d'aquesta classe d'home total, lliurat a la poesia i a literatura, perquè tots sabem que sense passió molt difícilment un té energia i ànims per remar així, a contravent. La tenacitat i l'orgull de la feina ben feta també són indispensables. No oblidem, però, que qui s'alimenta més de tot plegat és ell. La cultura com a eix vertebrador de la societat madura, democràtica i

lliure. Elements bàsics que ara, després de tot, i sorprenentment, encara cal seguir defensant.

Pau Vadell i Vallbona

Pau Vadell i Vallbona

Calonge (Santanyí), Mallorca – 28 d'octubre del 1984) és un escriptor, poeta i traductor mallorquí. Membre fundador del col·lectiu Pèl Capell, coeditor de l'antologia "Pedra foguera, antologia de poesia jove dels Països Catalans", organitzador de diversos homenatges a Blai Bonet i participant en centenars de recitals arreu del país i [...]

[Llegir més](#)

